

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОРФОЛОГІЧНИХ
ПОКАЗНИКІВ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ (П63ЛЛ356,
РОЗАЛІЯ, КУПАВА)**

Шлянта Т. Б., Гуменюк Г. Б., Мацюк О. Б., Волошин О. С.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: tshlianta@gmail.com

Соняшник однорічний (*Helianthus annuus* L.) одна з найважливіших сільськогосподарських культур України, яка піддається впливу військових дій та вимагає нових рішень у вирощуванні. Соняшник використовується для виробництва продовольчої олії, а також в технічній, миловарній, текстильній, парфумерній промисловостях. Соняшникова макуха — поживний концентрований корм для тварин. Вона містить 37 % перетравного протеїну, 20 безазотистих екстрактивних речовин, до 6 % жиру. Так, 100 кг її відповідають 109 кормовим одиницям [5]. Із розвитком напрямку виробництва біопалива, використання соняшникової олії є привабливим для відходження від традиційних форм палива. Вирощується також на силос та зелений корм.

Сьогодення вимагає нових рішень у вирощуванні соняшнику, військові дії на території країни несуть вплив на світовий ринок, адже Україна є одним із світових експортерів — 50% [1]. А зміна регіону з Північної частини на Західну ставить нові виклики для аграріїв, бо необхідна розробка нової високоурожайної технології з урахуванням нових ґрунтово-кліматичних умов.

Дослідження проводили протягом 2023 року на дослідницьких полях “Контінентал Фармез Груп” в с. Мильне Тернопільського району, Тернопільської області. Для прогнозування біологічного потенціалу нами обрано наступні гібриди: П63ЛЛ356, Розалія та Купава.

Порівнюючи гібриди, слід відзначити, що:

- П63ЛЛ356: ранньостиглий адаптаційний гібрид, який має високий рівень посухостійкості, рекомендовано вирощувати за класичною технологією. Стійкий до вовчка

Експериментальна ботаніка і фізіологія рослин

будь-якого видового складу. Вміст олії становить від 48 до 49% [3];

- Розалія: середньостиглий адаптаційний гібрид, також має високий рівень посухостійкості, стійкий до вилягання та 7 видів вовчка. Вміст олії становить 49% [2];
- Купава: середньостиглий високоврожайний і стабільний гібрид, поєднує у собі стійкість до нових видів вовчка та посухи. Рекомендується вирощувати за інтенсивною технологією. Вміст олії дуже високий і становить до 53% [4].

Порівнюючи морфологічні ознаки гібридів досліджено, що найбільша середня висота стебла у гібридів Купава – 178,5 см, менша у Розалія – 163,1 см, а найменша у П63ЛЛ356 – 155,7 см. Кількість листків у гібридів соняшнику наступна: Розалія – 24 шт., Купава – 24 шт., а найменша у П63ЛЛ356 – 21 шт. Довжина листка у кожного із гібридів наступна: Купава – 24,1 см, П63ЛЛ356 – 23,3 см, найменша у Розалія – 21,3 см, а ширина листка становить: Купава – 23,1 см, П63ЛЛ356 – 22,3 см, найменша у Розалія – 20,8 см. Площа листової пластинки гібридів соняшнику найбільша у Купава – 35 см², у П63ЛЛ356 – 33,9 см², у Розалія – 31,1 см². Встановлено, що гібрид Купава є найбільш перспективним, адже володіє значними морфологічними показниками. Площа листової пластинки забезпечить більший процес фотосинтезу, що позначиться на рості та розвитку рослини, а саме збільшить урожайність і вегетативну масу соняшнику. Кількість листків показує можливість гібриду стійко переносити вплив високих температур і стресових чинників. Розміри листка у гібриду відіграватиме важливу роль у конкурентоспроможності, оскільки знизить проростання бур'яну на території проростання рослини. Дані властивості допоможуть обрати оптимальний гібрид для вирощування, який зможе переносити несприятливі умови й приносити сільськогосподарським підприємствам високий урожай та якісну і стабільну продукцію. Саме гібрид Купава може стати запорукою успішного сільськогосподарського виробництва. Найменшими морфологічними показниками характеризується гібрид Розалія.

Отже, соняшник – універсальна сільськогосподарська

Експериментальна ботаніка і фізіологія рослин

культура, яка при правильному обранні гібриду і використанні ознак у технології вирощування, дозволить аграріям отримувати високоякісну продукцію для подальшого використанні на ринку.

Список літератури

1. Війна росії проти України загрожує світовому ринку соняшникової олії. UkraineInvest: URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/29-04-22-2> (дата звернення: 31.03.2024).
2. ЕС Розалія. URL: <https://lidea-seeds.com.ua/products/es-rozaliya> (дата звернення: 31.03.2024).
3. Ранньостиглий адаптивний гібрид зі стійкістю до вовчка. URL: <https://www.pioneer.com/ua/products/sunflower/P63LL356.html> (дата звернення: 31.03.2024).
4. СИ Купава. URL: <https://www.syngenta.ua/product/seed/si-kupava> (дата звернення: 31.03.2024).
5. Соняшник однорічний. Інформаційно-аналітична система "Аграрії разом". URL: <https://agrarii-razom.com.ua/plants/sonyashnik-odnorichniy> (дата звернення: 31.03.2024).

УДК 712.41 (477)

ІНТРОДУКЦІЯ ВИДІВ РОДУ СНІЖНОЯГІДНИК (*SYMPHORICARPOS DUNAMEL*) В УКРАЇНІ

Яворівський Р. Л., Долопікула Г. М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: forik-botan@i.ua

Термін «інтродукція рослин» у ботанічній літературі почали використовувати з другої половини XIX ст. Він був запропонований данським ботаніком Емілем Крістіаном Хансеном, а науково обґрунтований у 1855 році швейцарським ботаніком Альфонсом Декандалем [4]. Походить від латинського «*introduction*», тобто впровадження або введення.

У сучасному розумінні інтродукція рослин – розділ ботанічної науки, котрий вивчає закономірності переселення